

van 't Sant wèrd dus niet generaal-majoor (dat kon ook moeilijk, want in die rang kon hij slechts aangesteld worden bij een wapen van de landmacht, bijvoorbeeld bij de marechaussee), zijn militaire rang hing, zou men kunnen zeggen, volledig in de lucht, maar dat verhinderde hem niet om zich voortaan als 'generaal van 't Sant' te laten aanduiden.

Het door van Angeren opgesteld koninklijk besluit werd op 19 juli door de koningin ondertekend en door drie ministers: Gerbrandy, Dijkhoorn en van Kleffens, gecontrasigneerd. De Geer werd er buiten gelaten en ook de overige ministers werden niet ingelicht.

*

'De benoeming van de heer van 't Sant tot hoofd van de Centrale Inlichtingendienst acht de commissie', aldus de Enquêtecommissie van de Tweede Kamer in 1950,

'ook al had hij vroegere contacten met de Engelse Inlichtingendienst, onjuist. Immers alleen al het feit dat hij secretaris van H. M. de Koningin was, moest naar het oordeel van de commissie voldoende reden zijn om hem niet in de zeer delicate functie van hoofd van de inlichtingendienst te plaatsen. Hierbij kwam dat de heer van 't Sant . . . in Nederland een veel omstreden figuur was, omtrent wie veel geruchten de ronde deden.'¹

Wij achten het eerste argument belangrijker dan het tweede, maar toch ook dat eerste in de verhoudingen van '40 slechts van betrekkelijke geldigheid, althans in zoverre dat er toen niemand anders in Londen was die door de Britse autoriteiten, van wier medewerking alles afhing, als hoofd van de CID zou zijn geaccepteerd. De Enquêtecommissie zou, menen wij, haar kritiek juister geformuleerd hebben indien zij het in strijd genoemd had met de tevoren in ons land geldende regels der constitutionele monarchie dat van 't Sant, tot hoofd van de CID benoemd, *tegelijk* zijn functie als 'secretaris' van de koningin bleef uitoefenen. Opmerkelijk is het dan dat geen van de drie genoemde ministers daar zwaar aan getild heeft. Daar was anders wel reden voor. Immers, de CID onder van 't Sant zou wel formeel een dienst van Justitie zijn, maar in feite een dienst van de koningin. En om nu tot de drie ministers terug te keren die het onderhavige koninklijke besluit gecontrasigneerd hadden: van Kleffens wilde geen geheime diensten

¹ A.v., dl. IV a, p. 67.